

Op de drempel

De grote trendmatige veranderingen die het Europese energielandschap kenschetsen, laten zich niet in een jaar vangen. Als we voor 2012 toch opvallende zaken zouden noemen, is het de tegenstrijdigheid tussen wat er op lange termijn moet gebeuren (kolen eruit, schone elektriciteit erin) en wat nu plaatsvindt (gas staat stil, kolen erbij). De onderstroom van lokale initiatieven is in Nederland nog klein, maar wint aan kracht. In 2013 zal dit niet anders zijn, maar we putten hoop uit een mogelijk SER-Energieakkoord.

centrales met 37 procent af. Ook in Nederland staan gascentrales stil. In Duitsland bestaan plannen voor 14 nieuwe kolencentrales. Die zullen door lokale tegenstand niet allemaal worden gebouwd, maar de Energiewende heeft twee gezichten. Kernenergie wordt niet alleen door wind en zon vervangen en CCS (carbon capture and storage) gaat Duitsland voorbij. De theoretische samenhang van meer zon, wind en flexibel gas gaat voorsnog in de Noordwest-Europese praktijk niet op. Dat is wel het geval met een onderstroom die in Nederland in 2012 aan de oppervlakte kwam: lokale energie-initiatieven. Kwantitatief stelt het nog weinig voor, maar in de regio bruist het. Van de aanwijzen op de startbijeenkomst van een mogelijk SER-Energieakkoord kwam zeker de helft uit deze hoek.

Geld zetten op SER-energieakkoord
Als ik voor 2013 op twee thema's mijn geld zou zetten, is dat dit energieakkoord en het toenemende belang van infrastructuur. Inzet van de SER is voor 1 juni een akkoord gesloten te hebben tussen ondernemers, werknemers, kabinet en milieubeweging dat ook de ambities van de 'energieke samenleving' ruimte geeft. Het doel om in 2050

80 procent broeikasgasemissie te reduceren, met zinvolle tussenstappen, moet zo vorm krijgen dat het een bijdrage levert aan de groene groeiagenda van het nieuwe kabinet. Op zo'n wijze zou ook Nederland, zoals in Duitsland, Engeland en Denemarken al – elk op andere wijze – het geval is, een meerjarig stabiel energiebeleid kunnen krijgen. De uitdaging is enorm, maar sinds de Derde Energienota van minister Wijers uit 1995 hebben we nog nooit zo'n kans gehad een breed gedragen langdurig project te starten. Hopelijk lukt het energie-efficiëntie hiervan centrale bouwsteen te maken.

Deze transitie staat of valt met de infrastructuur. Dat is een nieuw inzicht in energieland. Beeld bij de liberalisering van de energiemarkt was dat de infrastructuur productiebeslissingen volgt. Duitsland heeft ons geleerd dat dit niet langer zo is. Infrastructuur is een prangend knelpunt van de Energiewende geworden en men werkt hard aan een oplossing. Maar ook bij de Nederlandse transitie zal vanaf het begin evenwicht in beslissingen over productie en netten nodig zijn. De demonstraties van intelligente netten kunnen ons leren hoe ook consumenten daar een rol in kunnen spelen.

Minder optimistisch over CO₂-prijs
Waar ik minder optimistisch ben, is over de CO₂-prijs. Het kernstuk van het Brusselse klimaatbeleid, de Europese emissiehandel, ligt op apegapen. Al een half jaar wordt aan tijdelijke reparatie gewerkt, door het veilen van rechten te verplaatsen naar een latere periode, maar niemand verwacht dat dit veel oplevert en het mogelijk heilzame ef-

fect is allang in de prijs verwerkt. Veel West-Europese landen willen een structurele oplossing, veel Oost-Europese landen niet en het Duitse beleid is te verdeeld tussen de belangen van de Energiewende en van de energie-intensieve industrie om voor de verkiezingen in de herfst van 2013 een vuist te kunnen maken. Als deze impasse steeds langer duurt, wordt de roep om se-

cond-best oplossingen sterker. Het zal een klus worden daar verstandig mee om te gaan. Want voortgang in de transitie per land is belangrijk, maar op een versplintering van de Europese energiemarkt zit niemand te wachten.

Pieter Boot is verbonden aan het Planbureau voor de Leefomgeving. ■

Door
Pieter Boot

De Amerikaanse schaliegasrevolutie heeft zijn sporen in Europa achtergelaten. Lage gasprijzen drukken kolencentrales aldaar uit de markt en kolen worden naar Europa geëxporteerd. In Engeland nam de elektriciteitsproductie uit kolen de eerste negen maanden van dit jaar met 40 procent toe en die van gas-